

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΖ' (ΕΣΑΜΗΝ Β')

Σάββατο Ἀθήνα, 3 Ὀκτωβρίου 1920

ΑΡΙΘ. 704 ΦΥΛ. 14

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΑΡΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ: Ἀπὸ τὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου: Σφουγγαράδες. — Πάρος. — Τρεχαντήρι
ΑΘ Γ. ΚΥΡΙΝΖΗΣ: Καινούρια τραγούδια.
ΚΕΝΥΕ ΣΟΝΤΕΜΠΡΟΔΙΝΕ: Ὁ ποιητὴς Ρήγας Γκόλφης
Μ. ΦΙΛΗΝΤΑΣ: Γλωσσολογικά: Ἀλί!
ΜΙΧ. ΘΕΡΒΑΝΤΗΣ — Κ. ΚΑΡΘΗΙΟΣ: Δὸν Κιζώτης (συνέχεια).
Ο ΝΟΥΜΑΣ: Φαινόμενα καὶ πράγματα.

Ι. ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΣ: Ἐγὼ (μὲ γράμμα τοῦ Κωστή Παλαμά).
ΑΓΓΕΛΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΕΜΟΣ: Τὸ τραγουδάκι τῆς ἀγάπης μου.
ΔΑΥΡΑΣ: Χωριατοπούλα.
ΣΗΡΗΝΣΙΑ: Τὸ Ταξίδι.
ΠΑΡΟΣ ΠΑΡΗΣ: Ἐνα μεγάλο μῖσος.
ΑΠΟ ΒΑΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΑΟΜΑΔΑ: Ἡ Κοινὴ γνώμη Μουσική. — Χωρὶς γραμματόσημο.

ΣΤΟ ΕΡΧΟΜΕΝΟ ΦΥΛΛΟ

ΑΡΘΡΟ ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ: Ο "ΙΔΑΣ",

ΑΠΟ ΤΑ ΝΗΣΙΑ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΣΦΟΥΓΓΑΡΑΔΕΣ

Σ' ἓνα καφενεῖο, στὴν ἄκρια τῆς θάλασσης, μαζεμένοι πέντε - ἕξη Καλύμνιοι σφουγγαράδες. Πίνουνε τσιπουριά. Μελαψοί, χτυπημένοι ἀπ' τὴν ἄλμη, μὲ τὸ δέγμα τσιτωμένο στὸ πρόσωπο σὰν ὅπως σὲ νταούλι χορευτικό. Μιλᾶνε μὲ κομμένες φράσεις συνοδευμένες μ' ἀράθιμες χειρονομίες. Σὲ τραπέζι, πὺ καὶ, γέρο - θαλασινὸς τοῦ νησιοῦ, μὲ γυμνὰ τὰ πόδια καὶ μὲ κοῦκο σκωϊσέξικο στὸ κεφάλι. Παρακολουθεῖ τὴν κουβέντα τοὺς φουμάροντας ναργιλέ.

— Δύσκολοι οἱ καιροί, ἔ παιδιά! Ψωμί τὸ νησί δὲν ἔχει κ' ἡ θάλασσα ἤλκισε μὲ τὸν καιρό.

— Ναί. Τί νὰ γίνει!...

Καὶ πάλι γυρνᾶνε οἱ Καλύμνιοι σφουγγαράδες στὴ δικιά τους κουβέντα:

— Δέν εἶναι νὰ πάμε στὸν Καβομαλιᾶ πάλε. Σφουγγάρι δὲν ἔχει. Σάπιο τὸ περισσότερο καὶ ποὺ νὰ τὸ βρεῖς μὲ τὸ γυαλί.

— Ἐγὼ λέω πὼς μᾶς τσάκισε τὸ κλείσιμο. Ἀδούλευτο χρόνια. Τί δές!

— Καὶ βέβαια. Ὅσο εἶτανε μαζεμένο σὲ τρύπα κρατήθηκε. Μὰ τ' ἄλλο ποῦναι ἀπλωμένο στὸν κάρπο, τὸ σάρωσε τὸ ρέμα καὶ πάε νὰ τὸ βρεῖς.

— Φούρκα νὰ βάλουμε κάλλιο, παρὰ ἐκεῖ κάτω...

Σταματᾶνε γιὰ λίγο. Πίνουνε τσιπουριά.

— Σκάφη πές τὸ καίμι καὶ τὸ κῦμα βουνό καὶ τὸ Τούνεξι ἀλλάργα. Μηχανὴ ποὺ νὰ βρεθεῖ! Λίγο τὸ ψωμί, μετρημένα τὰ λεφτά. Καὶ τὸ γυαλί νὰ ψάχνει ὄρες τὸ θυθὸ καὶ σάπιο τὸ πρᾶμα. Καὶ νὰ βουτᾶς καὶ δέκα καὶ τριάντα καὶ σαράντα ὀργιές!...

Καὶ πάλι σταματᾶνε τὸ λόγο.

— Φέρε τσιπουριά, ἔ παιδί... .

Καὶ πίνουνε ἀράδα τὸ σπέρτο.

Ἐξὼ μανιάζει τὸ κῦμα. Ὁ γέρος ἀνασκαλίζει τὴ φωτιά καὶ τραβάει τὶς στερνές τοῦ ναργιλέ του.

ΠΑΡΟΣ

Βασίλεμα. Ἀγνάντιά μου ἀλκοδόφεται ὁ οὐρανὸς κ' ἡ πορφυρένια δύση στρώνει τὸ Αἶγαίο μὲ κόκκινα ματωμένα τριαντάφυλλα. Ἡ Σίφνο χάνεται, μέσ στὴ λάβα τοῦ ἀπόκοσμου βουλκάνου. Τὴν ἔντυσε ξανὰ ὁ ξεγελαστής μὲ τὰ μαγνάδια τῆς βασιλικιάς του πορφύρας.

Στὸ πεζουλάκι τῆς Ἀγίας Ἀννας καθισμένος, ἀκούω τὰ γέλια τῆς κοσμικῆς πὺ πέρα ζωῆς, μ' ἄλλα γέλια ρυθμικά μου ταράζουν τὴ σκέψη. Νᾶμιουν τάχα ἓνα πέτρωμα κ' ἐγὼ καταμεσίς τοῦ πελάγου; Νὰ μὲ δέρνει πότε τὸ κῦμα, καὶ πότε νὰ μὲ χαϊδεύει ἓνα τέτοιο βασίλεμα!

Οἱ μῦλοι γυρνοῦν μὲ τ' ἀπόγιο κ' οἱ περήφανες φτεροῦγες φαντάζουν σὰν ἄσπρες σὲ κύκλο παντιέρες ποὺ χαιρετᾶνε τὸ Ρήγα τὸν ἥλιο. Ἡ αὐστηρὴ μεγαλοπρέπεια τῆς «Ἐκατονταπυλιανῆς» ὀρθώνει τ' ἀρχοντικὸ ἀνάστημά της σὲ τελευταία ἐνατένιση πρὸς τὸ Φῶς.

Μιὰ λατέρνα στέλνει ὡς ἐδῶ κάποιον θαλατωμένο τραγοῦδι Ἀνατολίτικο, — κ' ἡ καρδιά μου ραγίζει.

Ὁ ἀφέντης ὁ ἥλιος ἔγειρε πὰ στὴν ἀγκαλιά τῆς ἀστροφώτης νύχτας. Στὸ λιμάνι παιζογελαεὶ σὰ ματιά τὸ φωσάκι τοῦ αὐτόματου φάρου.

Δείχνει τὸν καλὸ δρόμο πρὸς τὸ Φῶς, καὶ μακριάθε, ἀπ' τὶς ξέρες. —

ΤΡΕΧΑΝΤΗΡΙ

Ρήξανε τὸ παλιὸ τρεχαντήρι στ' ἀκροθαλάσσι κι ἀρχίσανε μαστόροι καὶ ψυχογιοὶ νὰ τοῦ λιανίζουν τίς πάντες καὶ νὰ τοῦ ξεκαρφώνουν τὴν κουπαστὴ γιὰ νὰ τὸ κάνουνε μεγαλύτερο, καινούριο, καὶ γιὰ νέο ταξίδι. Ὁ νέος ἀγοραστής, καπετάνιος κι αὐτὸς σὰν τὸν πρῶτο, μὲ κρεμασμένο στ' ἀχείλια τσιμπούκι, προσέχει τὴ δουλειὰ καὶ προστάζει πῶς τ' ἄλμπουρο νὰ βγεῖ καὶ πῶς νὰ μαζευτοῦν οἱ γάμπες κ' οἱ κοντραφλόκοι. Στὴν ἀμμουδιά, σκουριασμένη κι ἀχρηστη ἡ ἄγκυρα.

Τραβηγμένος παρέχει, ἀγναντεύω τὸ μαρτυρικὸ θάνατό του.

— "Α ! βαριόμοιρο θαλασσοπούλι, γερασμένο ! Ποιὰ τύχη σ' ἀπάντεχε στὸ βασίλειμά Σου ! Ἀπ' τὰ γυμνά σου τὰ κόκκαλα μιὰ παρθένα ὄρμη θὰ πνοῖσει καὶ θάσσει τὸ ἴδιο ἐσὺ, καλάρμενο ἴσως, καὶ γιὰ νέο ταξίδι. Θάνατος, ὄχι ! Μὰ καὶ ζωὴ ποῖς θὰ μπορούσε νὰ πεί μιὰ τέτοια φριχτὴ ἱστορία ; Τὸν ἄνθρωπο, λέω, νὰ μοιάξεις, πὺν ἐνῶ τρεμοσβύνει στὸ κρεββάτι τοῦ χάρον, μὲ βότανα δύναμη παίρνει στὴ ζωὴ νὰ ξανάρθει.

"Α ! βαριόμοιρο θαλασσοπούλι γερασμένο !

Πόσες θάλασσες καὶ ποιὰ κύματα δὲ σὲ δειράνε ὡς τώρα ; Ποιοὶ καιροὶ δὲ σοῦ εἶπανε : «Γεῖρε στὴν ὑγρὴ τὴν ἀγκαλιά;» Κι ὅμως μὲ τί δύναμη τὰ προσπέρασες ὅλα. Κ' ἐνῶ θάρρεις πῶς θάρθει τὸ δειλὶ, μιὰν αὐγὴ χινοπώρου σὲ κράζει.

"Α ! βαριόμοιρο θαλασσοπούλι γερασμένο. Ποιὰ τύχη σ' ἀπάντεχε στὸ βασίλειμά Σου. Τὰ ξάρτια σου γείρανε κάτω. Κ' ἓνα ὄνομα μνέσκει μονάχα σὲ σκεβρὴ μιὰ σανίδα....

"Ε ! καλφάδες καὶ μαστόροι καὶ ψυχογιοί, τί δὲ ρήχνετε στὰ σκαριά ἓνα νέο καράβι ;...

Τὴ δουλειὰ τους ἐκείνοι. Ἄλλος ξεκαρφώνει τίς πάντες, κι ἄλλος βγάζει τὴν κουπαστὴ. Κι ὁ νέος καπετάνιος ἀδιάφορος, μὲ κρεμασμένο στ' ἀχείλια τσιμπούκι, προστάζει πῶς τ' ἄλμπουρο νὰ βγεῖ καὶ πῶς νὰ μαζευτοῦν τὰ σκοινιά κ' οἱ ἀντένες.

Στὴν ἀμμουδιά, σκουριασμένη κι ἀχρηστη πιά, — ἡ ἄγκυρα....

Στὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου
Ἰούλιος—Σεπτεμβρίου τοῦ 1920

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΑΙΝΟΥΡΙΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

(Ὁ ποιητὴς τῆς «Ἐκατόμβης» κ. Ἀθ. Γ. Κυριαζῆς (κοίταξε «Νουμά» σελ. 76) μᾶς ἔδωσε μιὰ σειρὰ καινούρια τραγούδια τοῦ πού θὰν τὰ δημοσιεύσουμε παρακάτω. Καὶ τὰ «Καινούρια Τραγούδια» ὅπως καὶ τὰ τραγούδια τῆς «Ἐκατόμβης» τὰ χαρακτηρίζει ἡ ἴδια ἐπιγραμματικὴ συντομία καὶ δύναμη).

1

Ἀπόψε πόσο ἡ θλίψη μου
βαρύνει τὴν καρδιά !
τὸν ἴσκιό σου, λές, στράγγιζα
φαρμάκι, καρδιά.

Καὶ στὸ βορῶν ἐδέθηκα
στριγγὴ ψυχὴ τοῦ ἀνέμου. —
Πῶς νὰ δεχτεῖς τὸν πόνο μου,
ἄστρο λαμπρό, οὐρανέ μου ;

Πῶς νὰ δεχτεῖς τὴ σκέψη μου,
πέλαγο, ἀφρὸ, αὐτοῦ κάτω;...
Νύχτα, τὴ γλύκα πού τρουγάς
στὸν πόθο ἐνός θανάτου !...

2

Ἀνώφελα καὶ τὴ χαρὰ
στ' ὀλόχρυσό ποτήρι,
ἐχτὲς ἀργὰ τὴ στράγγιξε,
καρδούλα, πῶχες γεῖρει. —

Στὰ βλέφαρά σου ἐλάμπισαν
ἐνός ὄνειρου οἱ ἴσκοι. —
Τὸ φῶς, πὺν μοναχὰ ἡ ψυχὴ,
στὴ στερὴν ὥρα βρίσκει.

Μὰ σύ, κρατώντας τὴ ζωὴ
στὰ χέριά σου, ἄσπρο κρίνο,
ὅσο στραγγουῖς τὴ χαρὰ,
διψοῦσες γιὰ ἓνα θρήνο....

3

Κελάδι, τῆς αὐγῆς φωνή,
ροδόσταμο σὲ πίνω. —
Καὶ νὰ φτερούγιζε ἡ ψυχὴ,
κ' ἐμένα σὰν τὸ σπῖνο !...

Φωνὴ τῆς νύχτας, βογγητό,
μέσ στὴν καρδιά μου ἀπλώνεις.
Νᾶτανε μάρμαρο ἡ καρδιά,
νὰ μὴ τὴν ξερριζώνεις. —

Ζωή, πὺν σ' ὅλα μὲ γελάς.
Τὸ χέρι πὺν ν' ἀπλώσω !....
Δὲν ἦπια, βρόση τῆς χαρᾶς,
χωρὶς νὰ σὲ θολώσω. —

4

Κρίμα στὸ αἷμα ποῦτρεξε
στοὺς κάμπους τοῦ πολέμου.
Τὰ ρόδα, πὺν σὲ πλάνεψαν,
δὲν ἀνθίσαν, καλὲ μου. —